

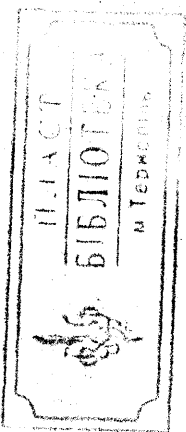
ПРОФ. Д-Р ЕДВАРД ЖАРСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

И

УКРАЇНСЬКА ВИХОВНА СИСТЕМА

(Доповідь виголошена на Сесії для Справ Української Культури
в Торонті 29 березня 1964 року)

565

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ ПРИ КУК
ШКІЛЬНА РАДА УККА

ТОРОНТО

1964

НЬЮ ЙОРК

Основний феномен

Не підлягає сумнівові, що словом “виховання” визначаємо один з основних феноменів людського життя, що виступає не тільки від народження дитини до досягнення зрілості, але й упродовж цілого життя людини. Досягнення цієї зрілості вимагає довгого розвиткового процесу; і хоч у тому розвитку беруть участь і впливають на нього різnorodні чинники, як: успадковані зав'язки, що їх приносить з собою даний осібняк на світ, і пов'язані з ним умови росту, чи впливи довкілля, чи спонтанне набування досвіду й ін. — проте все те є охоплене і просякнене феноменом виховання, в суті якого міститься постійне змагання довести осібняка, що розвивається, на найвищі щаблі.

І хоч предметом виховання вважаємо звичайно дитину — проте не можемо переочити факту, що в постійній зміні поколінь дане суспільство — як цілість — постійно змінюється, постійно відновлюється. Не диво, що Спенсер висловився про суспільство як про органічний витвір, а не механічний. Цю його думку вповні можна пристосувати й до виховання, яке — заки стало зраціоналізоване, заки стало виявом свідомого керування, чи свідомого плянування відповідних впливів, дій та процесів — було й є природним фактом, продуктом незалежного від нас процесу і таким же ж залишається у своїй глибокій суті.

Біологічні й суспільні аспекти

З цього погляду виховання є обумовлене як біологічними прикметами, так і суспільними, що впливають з збірного, гуртового життя.

Ані педагогічний раціоналізм XVIII ст., ані період

ідеалістичної філософії першої половини XIX ст., не доцінювали ваги буття суспільства для витворення й еволюції виховних ідеалів. Здавалося їм, що ідеали зроджуються з апіорних, абстракційних заłoженъ.

Зв'язків між ідеалами та формами виховання і устроєм та намаганнями суспільств почав дошукуватися період позитивізму; той у висліді тих досліджень дійшов до переконання, що

ідеали й форми виховання не є витвором довільної комбінації, але є вони глибоко залежні від потреб і виображень, які витворилися й виявилися в історичному розвитку суспільств, що виховання має характер суспільної функції,

що виховання це та природна й відвічна функція суспільства, яка служить адаптації молодого покоління, пристосування його до умов буття, витворених даним суспільством.

Старше покоління — батьки — намагається дотягнути молодше покоління до того рівня, що його витворили собі самі чи у своїй власній практиці, як у фізичній чи матеріальній ділянках, так і в духовій, моральній, умовій чи інших ділянках.

Ясна річ, що їхній поодинокий погляд на те, що є добрим і що повинні успадкувати по них їхні нащадки в особистому інтересі й в інтересі цілої громади — залежить від виображень, знання й ідеалів, які їх оживляють і які проникають не тільки до них самих, але залежить і від того,

які ідеали й погляди визнає **загал старшого покоління,**

якими розпоряджає воно **культурними надбаннями,** які з них вважає **найбільш вартісними та корисними** для своїх нащадків,

які змагання перед ними на майбутньому життєвому шляху.

В історії українського народу найдемо не один світлий приклад належного розуміння виховання — як важливої життєвої функції української спільноти, розуміння виховної відповідальности.

Виховна відповідальність

Бо в основі кожної виховної дії лежить певна педагогічна настанова, ядром якої є **виховна відповідальність** за доростаюче молоде покоління. Ця відповідальність є тим більш важлива, що мусить брати до уваги не тільки теперішність, але мусить сягати й у **майбутність**. Виховник мусить зробити все те, що є потрібне для того, щоб дитина стала дозрілою і вповні підготованою до виконання відповідних завдань у свому житті. Відповідальність виховника є тяжка ще й тим, що він не може передбачити заздалегідь майбутности життєвих шляхів виховання.

Подвійна відповідальність

Але ця відповідальність стосується не тільки до самого вихованця. Виховник, як член української національної спільноти, несе першу відповідальність і перед цією спільнотою, і перед її майбутністю. Ця відповідальність збільшується саме тепер, під сучасну пору, коли основний корінь українського народу на рідних землях

а) не може служити тим високим ідеалам, що присвічували й присвічують українському народові впродовж його існування,

б) не може передавати молодому поколінню справжніх, вартісних, нефальшованих надбань українського народу,

в) коли поставлено перед ним чужі й ворожі українському народові змагання, що не сприяють розвиткові українських надбань, а навпаки, змагають до їх знищення.

Це примушує український народ у вільному світі виявити безнастанне піклування про українське молоде покоління, і щоб це покоління не лише зуміло затримати **існування** української спільноти на вже osiąгнутому рівні, але й запевнило дальший **розвиток**, дальший **поступ**.

Щоб якась національна спільнота, якась нація, ви-

тривала своє існування, мусить вона постійно докла-дати якнайбільше зусилля для того, щоб між старшим і молодшим поколінням існувала постійна спільність певних цінних прикмет і вартостей, щоб молодше поко-ління асимілювало ці вартості та було з ними тісно пов'язане.

Значення вартости у виховному процесі

Кожне нове покоління, як важливий злучник між своїм попередником і наступником, бере на себе обо-в'язок супроти минувшини й майбутности свого на-роду; виховний процес, усвідомлюючи йому цей обо-в'язок, вказує на ті непроминаючі вартості та приго-товляє до будови постійного національного, культур-ного, суспільного поступу. Завданням виховного про-цесу буде не тільки вможливити молоді набути те знання, що його мають старші, але також і пов'язані з ним **вартості**, показати напрям його розвитку й роз-витку нових спільних вартостей.

Їх спільність спирається, з одного боку, на нашій психічній структурі, а з другого — на національній культурі.

У своїх основних зарисах національна культура має довгу історичну традицію, і є пов'язана з однако-вою евалюацією, збереженою цілими поколіннями. Цей традиціоналізм культури і її вартості спричинюють та-кож і те, що покоління виростають і виховуються в однакових способах евалюації тих культурних дібр; у висліді також і такі вартості видаються опісля без-умовними і незмінними, хоч вони є вартостями призна-ваними в культурі даного народу. Але саме тому для виховання молодого покоління мають вони переважли-ве значення.

Значення національної культури у виховному процесі

Бо психічний розвиток одиниці полягає якраз на вростанні у цей духовий, предметний світ національної культури, в ці об'єктивізації духа, полягає на їх пере-

живанні й їх здійснюванні у внутрішніх актах. Високівартісні культурні добра, придбані українським народом впродовж десятків століть, є саме тими непромінальними вартостями, які формують молоду людину, виховують її на повновартісного члена української нації.

Це першорядне, невичерпне джерело духової поживи для розвитку й закріплення психічно-інтелектуальних, естетичних чи суспільно-громадських прикмет, це першорядні чинники у вихованні характеру, у формуванні особовості. Це ті добра, що розбуджують і розвивають в юнакові національну гордість, скріплюють почуття нерозривного кровного зв'язку, вдячності і вірності українським національним ідеалам.

Це розбудження і розвиток національних почувань виховує переймання дідів і вартостей української національної культури та введення вихованців у світ тих дідів та вартостей. Проблема спадкування культурних надбань українського народу пов'язана з такими витворами українського духа, як мистецькі твори, література, наукові твори, традиції, звичаї й ін. Ці витвори — як вислід історичної дії українського народу — передаються з покоління в покоління. Але крім того, під культурним успадкуванням можемо розуміти не тільки саму творчість народу, але й тло, на якому воно зродилося, яке видало тих творців; в такому сенсі культурне успадкування охоплюватиме як твори людських рук, так і твори природи. В так зрозумілому культурному успадкуванні українська земля з її багатствами, горами, лісами, річками займає таку саму позицію, як і твори українського духа, як "Кобзар" і Софійський Собор. Одне і друге є для нас великими цінностями, предметом великих і глибоких переживань, що їх відчуваємо завдяки нашим внутрішнім диспозиціям, які ми успадкували по наших предках і які передамо з такими чи іншими змінами нашим наслідникам.

На підложжі витворених українським народом культурних дідів відбувається ще інший важливий про-

цес; на цей процес складається не тільки розуміння й вживання існуючих вже культурних надбань, але й витворення нових, а що найважливіше — **формування нових поколінь на існуючій культурі для активної та творчої в ній участі.**

І якраз цей скомплікований процес є саме тим безнастанним зусиллям, що змагає до реалізування найвищих вартостей у діях української спільноти. Релігійні, моральні, пізнавальні, естетичні ідеали стають тими завданнями, що спонукують до безупинної праці на національному, культурному ґрунті. Це своєрідна реалізація української культури, її розвивання наростаючим поколінням. Тут наче взаємно переплітаються два світи, які витворюють нову людську особовість: одним з тих світів є українська культура, другим — індивідуальність виховання. Глибоко засвоєна українська культура формує його, виробляє духово, робить членом свого народу, впроваджує в коло загальноукраїнських вартостей.

Цілий цей процес можна назвати процесом духової асиміляції, при чому не тільки українська культура асимілює вихованця, але й він сам асимілює українську культуру. Коли культурні впливи будуть так глибоко засвоєні, що врешті стануть особистим світом вихованця, тоді забарвлюються вони його індивідуальністю, стають його власною культурою, його власним добром, його скарбом.

Велика кількість цінних і різnorodних культурних дібр, що їх придбав український народ впродовж довгих століть — це в руках виховників першорядні чинники виховання характерів, це тривала основа формування особовости, невичерпне джерело духової поживи для розвитку і закріплення психічно-інтелектуальних, релігійно-моральних, естетичних, суспільних, національно-державних прикмет. Це спільна духова пожива, яка зцементує молоде покоління в одну свідому громаду, а одночасно забезпечує тяглість і споєність у дальших діях, постійно підіймає на висоти ідеалу сильного характером, свідомого й корисного громадянина — українця.

Вростання в національну культуру

В міру того, як виконавець охоплює цілість культурного доробку українського народу, він виробляє тривку поставу для успадкування національних дібр, підпорядковується правам і нормам володіння успадкованими культурними вартостями. Таким способом ідея батьківщини, як певної цілоти культурних дібр народу, починає щораз більше й глибше впливати на вихованця, на його дії. Це повільне й поступове вростання вихованця у національну культуру сповняє його національною гордістю, викликає в нього потребу бути учасником збірного національного життя, зберігати й збагачувати українське культурне надбання.

Національна культура й Українська Виховна Система (УВС)

Виявлені вартості національних культурних дібр та їх значення у виховному процесі творять важливу **основу** Української Виховної Системи, яка

1) виростає з потреб української національної спільноти і з тих завдань, що їх ставить український народ своїм членам у вільному світі,

2) є наповнена вірою в можливість їх реалізації у процесі виховання молодого покоління,

3) намагається вказати суспільний ідеал — тобто своєрідне відбиття ідеальної людини, яка реалізує національні потреби в даному історичному періоді.

УВС заступає погляд, що виховання — це реалізування української культури в українському юнацтві, яке розвивається. Глибоко присвоєна українська культура формує українську молодь, вона вироблює її духово, вона робить її членом української нації, вона й впроваджує в коло загальнолюдських вартостей. Одиниці визначає вона шляхи освічених людей, які є справжніми носіями національної культури в поході. Самого тільки утривалення культурних витворів на папері, в дереві, камені чи будьякому іншому мертвому матеріалі — ще замало. Культурні пам'ятки, що їх ніхто не розуміє — не є вже живою культурою. На те, щоб культурні до-

бра були зрозумілі, щоб культура росла й поглиблювалася — треба добувати її наново щоденним зусиллям. Якщо це добування культури послабне або замре у народі — тоді замре й самий народ.

Головний партнер

Видвигаючи високовартісні добра української національної культури як головний й основний принцип УВС — поширюється явище виховання на третього партнера, яким є — побіч виховника й вихованця — об'єктивний, національний, суспільно-культурний світ, в якому живуть і діють як виховник, так і вихованець, світ, що їм обом — виховникові й вихованцеві — визначає окреслені завдання і що оцінює їх дії.

Цей світ — це видвигнені культурні надбання українського народу, його національні й державно-творчі традиції. Вони, надбання і їх високі вартості, є тією головною основою, що сполучує в одну нерозривну цілість усі виховні дії. Вони й є основою поступовання виховника, який ніколи не вимагає в своєму імені, пам'ятаючи, що він, виховник, є тільки мандатором того об'єктивного світу, вимоги якого знає краще від вихованця і саме тому має право вказувати й вимагати. Вихованець, виявляючи слухняність виховникові, виявляє ту слухняність саме цій об'єктивній дійсності. Цей об'єктивний світ є не тільки основною суттю виховних дій, але й суддею, що осуджує їх висліди у всіх ділянках виховання. Тому й від найраніших літ вихованець повинен виростати в почутті суворости тих вимог і відчувати вдоволення у їх виконанні.

Ці основні принципи УВС скріплюються змістами релігійно-морального, суспільно-громадського, національно-державного, інтелектуального, естетичного чи фізичного виховання... Хоч ці змісти виховання стають перед вихованцями завжди в різновидній постаті об'єктивного світу — проте вони перехрещуються чи переплітаються одні з одними, щоб в остаточному висліді споїтися в одну нерозривну цілість.

Що ж складається на ці змісти виховання?

Релігійно-моральне виховання

Зміст релігійно-морального виховання визначають принципи Христової науки, високі й глибокі ідеї, якої є змістом не тільки релігійно-морального виховання, але в своїй основі і змістом суспільно-громадського чи національного виховання. Воно дбає головно про внутрішню вартість людини, контролює мотиви її поступовання й наміри, формує загальні, вартісні прикмети характеру, що рішають про поступовання одиниці в усіх конкретних життєвих ситуаціях.

Суспільно-громадське виховання

В релігійно-моральному вихованні глибоко закорінені основи суспільно-громадського виховання; моральні чесноти є й основою змісту суспільно-громадського виховання, тісно пов'язаного з проблематикою дій для української громади, народу, держави. Формування почувань доброзичливості людини до людини, формування готовості до співдії та допомоги, формування почувань пошани у відношенні до інших — тісно пов'язане з формуванням почувань національної свідомості, гордості і щирої охоти працювати для спільноти, для українського народу.

Національно-державне виховання

У суспільно-громадському вихованні глибоко закорінені з черги й основи **національно-державного** виховання. Суспільне виховання прямує до зв'язання з тим конкретним українським середовищем, в якому житиме наш вихованець і виконуватиме свої обов'язки. Це ж і наше бажання, щоб життя вихованця проходило серед української спільноти, в українських традиціях і культурі, щоб вихованець жив їхньою атмосферою, бажаннями та потребами української спільноти, щоб був вірним і творчим її членом. В імені цієї ж спільноти громадське і національне виховання покликається на вимоги українського народу, яким одиниця повинна

бути слухняна і з огляду на які повинна вона контролювати мотиви свого поступовання, свої наміри, дії і їх висліди. Вихованець повинен розуміти і знати, що суворим суддею всіх його дій є український народ. Це розуміння в'яжеться з розбудженням і розвиненням та постійним поглиблюванням заінтересувань культурними національними вартісними добрами, придбаними українським народом впродовж довгих сторіч. Асиміляція вихованцями переважливих національних культурних елементів, глибоке й тривале їх засвоєння, зберігання і збагачування — є й основою, змістом, а разом і ціллю національно-державного виховання.

Національно-державне виховання має формувати ті внутрішні диспозиції, які виражають своєрідне відношення до всіх вартостей і дібр української культури. Завданням виховника буде проникливо й тонко показувати молоді ті глибокі культурні вартості українського народу, як наші основні і суттєві добра і вартості, що на них українська молодь має формувати свою особовість; він, виховник, має зацепити вихованцям відповідне розуміння культурних традицій українського народу як суттєвих і основних чинників національно-державного виховання.

Інтелектуальне виховання

Пізнання й вивчення та глибоке засвоєння культурних вартостей українського народу, з врахуванням різнородних проблем рідного краю — творить і основний критерій у доборі змісту **інтелектуального** виховання, подібно як і релігійного, морального, естетичного, суспільного чи національного виховання, що їх ніяк одне від одного відокремити не можна. Для пізнання світу чи загальнолюдських почувань немає іншого шляху, як шлях пізнання рідного краю чи національних, патріотичних почувань; природа рідного краю, історія українського народу, українська культура, традиції — основні проблеми усієї виховної діяльності. Пізнавання ужитковості й краси всіх скарбів національної культури, а одночасно власна праця для збільшення цих дібр

— важливий чинник у доборі змісту інтелектуального виховання.

Інтелектуальне виховання — як перспективна дія — мусить заповнити знання всіх ділянок культурно-суспільного життя народу. Ясна річ, що самого лише знання проблем не вистачить; не менш важливим є і вміння інгеренції в ті культурно-суспільні явища, які в суспільності вимагають або вимагатимуть від усіх особистого заангажування.

В міру того, як відомості учнів стануть тривким їх доробком, перетворюються вони у тривкі переконання, в яких міститься елемент власного відношення виховання до набутих відомостей, елемент признавання тих вартостей. Така постава примушує виховання ставити свої переконання на відповідно високий рівень.

У такому підході до змісту інтелектуального виховання знаходиться й вимога розвитку пізнавальних здібностей — мислення, здібности обсервацій, виображення, пам'яті, уваги і т. д. У ньому й закорінені основи **естетичного** виховання; сучасна педагогіка з особливою увагою підкреслює вартість естетичних переживань, як важливого виховного чинника в теперішній змеханізованій добі. Зміст і обсяг таких переживань доволі великі і різnorodні. Кожний мистецький твір промовляє власною, індивідуальною мовою свого творця; у мистецькому творі намагається мистець знайти, схопити, висловити ціле багатство проявів життя; на правду вартісні, глибокі й гарні твори заховують у собі силу зворушення, заінтересування й виховування людей. Форми мистецтва, пов'язані з висловленим у них національним змістом, стають одним із зовнішніх виявів національних поривів, суті життя народу; минулі епохи, висловлені у мистецтві, не гинуть, але співіснують у сучасності, набирають нового блиску, служать будові теперішности й майбутнього.

Естетичне виховання важко відокремити від національного, чи інтелектуального, чи загального виховання; є воно і невід'ємним змістом національного патріотизму, що його творить замилювання до національних

традицій, великих творів національного мистецтва, краси рідного краю і т. ін. Замилювання для поетичних творів красного письменства, музики, малярства і т. ін., створює поважні основи для творчих зацікавлень людини; є вони сильною побудовою до праці над власним інтелектуальним розвитком, розбуджує шляхетні глибокі моральні переконання.

До **фізичного** виховання підходить в нас звичайно односторонньо, вкладаючи в його зміст головню впливання на фізичну, тілесну, сторінку. Такий підхід неправильний; фізичне виховання — невід'ємна частина загального виховання. Використовуючи такі природні чинники здоров'я, як повітря, сонце, воду, рух і ін., впливаємо не тільки на фізичну сторінку, вихованця, але й на психічну, моральну, естетичну, інтелектуальну. Розглядаючи зміст фізичного виховання, треба розуміти його не тільки як один з чинників фізичного формування, але й як одну з важливих складових частин загального всестороннього виховання, по думці старинного вислову: "В здоровому тілі — здоровий дух".

Всесторонній розвиток

Реалізація згаданих змістів в кінцевому висліді має служити всесторонньому розвитку особовости. Саме ця гармонійна всесторонність творить основний принцип УВС, спертій на формуванні в певний спосіб цілої особовости людини в зв'язку з об'єктивним національним суспільно-культурним світом, в якому вона живе і розвивається. З цієї точки погляду — УВС звертає увагу на те, щоб виховна діяльність всіх українських виховних інституцій — родини, школи, церкви, молодечих організацій, суспільности — не лише формувала відповідні "сторінки" особовости — її ума, волі, почувань і т. ін., — але одночасно формувала її участь у суспільно-культурнім житті українського народу та пов'язувала ці формування сильними внутрішніми вузлами.

Всестороннє виховання розвиненої особовости члена української нації — це виховання такої особово-

сти, що присвоїла собі не тільки культурний дорібок людства, але в першій мірі присвоїла собі глибоко і засимілювала культурний дорібок українського народу і є здібна до дальшого розвитку і творчого піднесення на висоті ідеалу. При такому аспекті — УВС не тільки виказує своє головне виховне завдання у передаванні культурних надбань молодому поколінню і присвоювання молодим поколінням тих же ж надбань, але й виконує своє завдання у наполегливому розвиванні їх активності і творчих сил для **добра** української спільноти, українського народу.

ВИСНОВКИ

1) Головною основою, що пов'язує наступаючі по собі покоління — це велика кількість цінних, високо-вартісних і різnorodних культурних дібр, що їх придбав український народ упродовж довгих сторіч. Ці вартості є сталі, непроминаючі, глибоко вціплені у кожного члена української нації.

Ці саме високі, стійкі, непроминаючі **вартості** є одночасно першорядними чинниками **виховання**, є тривалими, непроминаючими основами **формування особовості, характеру**, є безнастанним джерелом черпання духової поживи для розвитку і закріплення психічно-інтелектуальних релігійно-моральних, суспільних, естетичних, національно-державних прикмет.

2) Український народ у вільному світі вважає себе справжнім, нефальшованим переємником та продовжувачем тих духових, культурних вартостей, що їх нагромадив український народ впродовж існування попередніх поколінь, і добачає в удосконаленні і переносенні тих вартостей на нових її членів, молоде покоління, запоруку свого тривання й найглибшу рацію існування. В парі з тим, українська громада у вільному світі, пов'язана міцними вузлами життєвих форм, звичаїв та глибокої традиції, вважає потрібним скріпити цю спільність і в рядах молодшого покоління.

3) Спільність і з'єднаність народу в діяспорі, важко

осягнути без певного засобу спільних інтелектуальних вартостей, що сприяють зближенню між людьми.

Першим, переважливим і незаступленим тут інструментом є **мова**.

В рідній мові кристалізується певний засіб схоплення світа; рідна мова це найважливіший засіб для порозуміння між членами одного народу. Привчаючи молодь рідної мови, даємо їй можливість брати участь в інтелектуальному, умовому дорібку поколінь і доступ до різних, ними нагромаджених матеріалів знання. Тому їй зрозуміле, що в національних змаганнях різних народів квестія навчання рідної чи чужої мови є моментом найбільшої ваги. Сучасні держави спирають свою систему виховання на обов'язковому вивченні "державної мови" меншостевими групами. В таких умовах вивчення рідної мови молодшим поколінням є важливою запорукою задержання даної групи. Тимто й вивчення українською молоддю рідної, української мови — в наших обставинах є справою першорядної ваги.

4) Обсяг інших відомостей, вмілостей та знань, що їх передавання належить до асиміляційних функцій виховання, в'яжеться тісно з інтенціональним змістом бажань, намагань та стремлінь українського народу. Для нас важливим є не тільки вивчення рідної мови, але й набуття певних знань про культуру українського народу, його історію, географію і природу батьківщини, створення певного розумового та чуттєвого пов'язання та відношення до Рідного Краю.

5) Не менш важливу роль відіграє і спільнота життєвих форм, звичаїв, придержування традицій. Павутинною, ледве відчувальною, а проте нерозривною сіткою охоплюють вони все життя одиниці, її дії, почини. Це найбільш успішно визначає єдність нації і найбільш відокремлює від інших народів. Бо ніщо не лучить так безпосередньо і сильно, як цей спільний ритм життя, і з другого боку ніщо так не розлучує, як його відсутність. Недостача постійної континуації, недодержування устійнених традицією звичаїв, а ще гірше їх

зникнення — спричинює з часом і зникнення народу. Тимто й такою важливою в нашому житті роля свідомої своїх завдань і обов'язків головного виховного вогнища — української родини, церкви, школи.

6) У сьгоднішніх цивілізованих спільнотах зустрічаємо сильний спадок форм, звичаїв та обичаїв. Безцеремоніяльність та довільність в найрізномірніших відношеннях поширюється і переходить зі сфери щоденних і формальних справ до високо не етичного поступовання. Це дуже від'ємно впливає на споєність громади; причини цього є різні, але одною з неостанніх є ці важкі ситуації, в яких найшлася родина; замісні виховні інституції, головно школа, мусять заступити родинне вогнище в такій мірі, як цього вимагає добро української нації.

Тому й “Українська Виховна Система” кладе велику увагу на спільність та однастайність виховних дій усіх виховних українських інституцій, якими є не тільки родина, але і Церква, школа, організації молоді, вся українська громада.

6) Під сьгоднішню пору важливим завданням українського народу в діаспорі є створення **садочків, дошкілля, світличок, рідних шкіл українознавства** — при кожній громаді у вільному світі, та охоплення ними всієї української молоді. Не менш важливим є й посилення праці наших молодечих організацій. Основою програм їх виховної діяльності є **високовартісні культурні добра українського народу**.

7) Ціллю виховних дій є з'єднати в одну гармонійну цілість два чинники, якими є з одного боку — високовартісні й різномірні культурні добра та світлі традиції українського народу, а з другого боку — українська молодь, яка має присвоїти їх собі з зростаючою дозою активності, самостійності й творчости та вибити на цій цілості своє виразне п'ятно для добра українського народу.